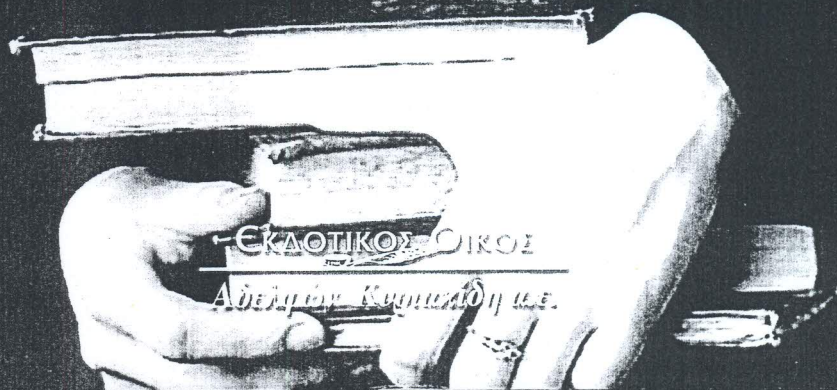

$$c^2 - a^2 = b^2 \checkmark$$
$$5^2 - 3^2 = b^2 \checkmark$$
$$25 - 9 = b^2 \checkmark$$
$$16 = b^2 \checkmark$$
$$\sqrt{16} = \sqrt{b^2} \checkmark$$
$$4 = b \checkmark$$

Δόμνα - Μίκα Κακανά
Καφένια Μπότσογλου
Νίκος Χανιωτάκης
Εύη Καβαλάρη
(Επιμ.)

Η αξιολόγηση στην εκπαίδευση: Παιδαγωγική και Διδακτική Διάσταση

71 κείμενα για την Αξιολόγηση

elmar.
ion curriculum. In E.
n Problems in Autism.

ach. London: Jessica

ς για τους γονείς και
στασίας Αυτιστικών

ριότητες Μαθησιακής

γωγής τους. Ηράκλειο:

Βασίλειος Αργυρόπουλος
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Η αξιολόγηση της λειτουργικής όρασης των παιδιών με σοβαρά προβλήματα όρασης: Μια πολυδιάστατη και σύνθετη διαδικασία

Εισαγωγή

Η αξιολόγηση της λειτουργικής όρασης (ΑΛΟ) αποτελεί ένα σπουδαίο κεφάλαιο στην εκπαίδευση των παιδιών που αντιμετωπίζουν προβλήματα όρασης. Ουσιαστικά αποτελεί μια συνιστώσα από ένα ευρύτερο πεδίο αξιολογήσεων το οποίο πέραν της λειτουργικής ασχολείται παράλληλα με την ιατρική-οπτομετρική ανάλυση και κλινική αξιολόγηση της χαμηλής όρασης. Οι τρεις αυτοί άξονες αξιολόγησης παρέχουν πληροφορίες που όλες μαζί συνθέτουν ένα ολοκληρωμένο προφίλ της οπτικής δυνατότητας και αδυναμίας του παιδιού (Koenig et al, 2000). Ειδικότερα όμως η αξιολόγηση της λειτουργικής όρασης αποσκοπεί στην υλοποίηση κατάλληλων εκπαιδευτικών παρεμβάσεων και ανάπτυξη ενισχυτικών εκπαιδευτικών πλαισίων.

Ποιες είναι οι γενικές πληροφορίες που παρέχει μια ΑΛΟ. Ποιοι την υλοποιούν

Ο δάσκαλος της τάξης (Προσχολική ή πρώτη σχολική περίοδος) είναι συνήθως ο άμεσα εμπλεκόμενος για την υλοποίηση της ΑΛΟ. Εκείνο που θα επιδιώξει να μάθει ο δάσκαλος είναι πώς το συγκεκριμένο παιδί χρησιμοποιεί την υπολειπόμενη όρασή του μέσα και έξω από την τάξη για να κάνει και την ανάλογη παρέμβασή του. Ένα γενικό φάσμα πληροφοριών που παρέχει μια ΑΛΟ είναι το εξής (Mason, 1997; Koenig et al, 2000):

- Οριζόντια και κατακόρυφη μελέτη των οπτικών δυσκολιών και δυνατοτήτων του παιδιού στο ίδιο και σε διαφορετικά περιβάλλοντα μάθησης
- Μελέτη της οπτικής συμπεριφοράς του παιδιού στη διάρκεια των μαθημάτων ή δραστηριοτήτων με και χωρίς οπτικά βοηθήματα
- Ανίχνευση προτιμώμενων περιβαλλοντικών παραγόντων από τη μεριά του παιδιού που ενισχύουν τη λειτουργικότητα της όρασής του
- Πληροφόρηση στο ίδιο το παιδί για τις ιδιαιτερότητες των οπτικών δυνατοτήτων και αδυναμιών του και διερεύνηση με το ίδιο το παιδί για τρόπους ελαχιστοποίησης της κούρασης που επιφέρει η οπτική δυσλειτουργία.
- Προτάσεις για κλινικές εξετάσεις είτε για επαναβεβαίωση κάποιων στοιχείων του ιατρικού φακέλου του παιδιού, είτε για επιβεβαίωση κάποιων

παρατηρήσεων που έγιναν από εκπαιδευτές και εκπαιδευτικούς

Το τελικό προϊόν, αν θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε τον όρο αυτό, της ΑΛΟ πρέπει να είναι ένα οργανωμένο πρόγραμμα παρατήρησης για το πώς ο μαθητής/τρια που έχει προβλήματα όρασης χρησιμοποιεί την υπολειπόμενη όραση του/της. Βάσει αυτών των παρατηρήσεων θα σχεδιαστεί το εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του παιδιού που θα έχει απόλυτη συνάφεια με το Αναλυτικό Πρόγραμμα συνδέοντας έτσι το μαθητή/τρια ενεργά με τη ζωή και τις δραστηριότητες της τάξης (Hussey, 1997). Το τελευταίο συμφωνεί και με την πολιτική της ένταξης, αφού η ΑΛΟ αναδεικνύει τη μοναδικότητα στον τρόπο χρήσης της υπολειπόμενης όρασης από κάθε μαθητή/τρια με αποτέλεσμα να διαφοροποιείται έτσι το αναλυτικό πρόγραμμα ώστε οι εκπαιδευτικοί στόχοι να είναι κοινοί για όλα τα παιδιά (Hatlen, 2000).

Συστήματα αξιολόγησης της λειτουργικής όρασης

Στην προηγούμενη παράγραφο έγινε μια ολιστική προσέγγιση της έννοιας της ΑΛΟ. Στη συνέχεια θα περιγραφούν οι συνιστώσες στις οποίες αναλύεται. Τρεις περιοχές εντοπίζονται κατά την ανάλυση της ΑΛΟ: Α. Το δυναμικό σύστημα: Παιδί, Β. Το δυναμικό σύστημα: Περιβάλλον και Γ. Το αλληλεπιδραστικό σύστημα: Παιδί – Περιβάλλον.

Οι αξιολογήσεις της λειτουργικής όρασης δεν είναι διαδικασίες που γίνονται με κάποια συγκεκριμένη συχνότητα. Ουσιαστικά είναι μια συνεχής διαδικασία που στοχεύει στη σωστή καλλιέργεια οπτικών δεξιοτήτων όπως παρακολούθηση, εστίαση, προσαρμογή και σύγκλιση (Stone, 1997) μέσω έγκαιρων προγραμμάτων παρέμβασης.

Στη συνέχεια ακολουθεί μια ανάλυση των παραπάνω συστημάτων στις παραμέτρους τους με παραδείγματα συγκεκριμένων τεχνικών και πρακτικών αξιολόγησης.

Α. Το δυναμικό σύστημα: Παιδί

Εδώ ο δάσκαλος συλλέγει δεδομένα που σχετίζονται άμεσα με τις οπτικές ανάγκες και δυνατότητες του παιδιού.

A1. Το υπόβαθρο του παιδιού

Ο δάσκαλος του παιδιού της προσχολικής ή της πρώτης σχολικής ηλικίας αρχικά ενδιαφέρεται να συλλέξει υπάρχουσες πληροφορίες από προηγούμενες αξιολογήσεις, οφθαλμολογικές και κλινικές αναφορές, αξιολογήσεις που ενδεχομένως να έχουν γίνει από εκπαιδευτικούς κινητικότητας και προσανατολισμού και πληροφορίες από τους γονείς που αφορούν στην αναπτυξιακή και εκπαιδευτική «ιστορία» του παιδιού (Koenig et al, 2000).

ιευτικούς
 μοποιήσουμε τον όρο
 γραμμα παρατήρησης
 της χρησιμοποιεί την
 ιτηρήσεων θα σχεδια-
) παιδιού που θα έχει
 δέοντας έτσι το μαθη-
 τάξης (Hussey, 1997).
 ης, αφού η ΑΛΟ ανα-
 λειπόμενης όρασης α-
 ται έτσι το αναλυτικό
 νοί για όλα τα παιδιά

ή προσέγγιση της έν-
 στώσεις στις οποίες α-
 υση της ΑΛΟ: Α. Το
 Περιβάλλον και Γ. Το

αι διαδικασίες που γί-
 κά είναι μια συνεχής
 κών δεξιοτήτων όπως
 (Stone, 1997) μέσω έ-

συστημάτων στις πα-
 νικών και πρακτικών

αι άμεσα με τις οπτι-

ρώτης σχολικής ηλι-
 γροφορίες από προη-
 αναφορές, αξιολογή-
 ύς κινητικότητας και
 ου αφορούν στην α-
 oenig et al, 2000).

A2. Συλλογή πληροφοριών για τη χρήση και τον τρόπο χρήσης της υπολει-
 πόμενης όρασης

A2.1. Εικόνα και συμπεριφορά των ματιών

Αυτή η διαδικασία αφορά την ad hoc λειτουργία και συμπεριφορά των
 ματιών του παιδιού μέσα και έξω από την τάξη. Αναλυτικότερα, ο δάσκα-
 λος μπορεί να παρατηρήσει ότι το παιδί τρίβει συνεχώς τα μάτια του ή ότι
 δακρύζουν τα μάτια του ή ότι δε μπορεί να εστιάσει εύκολα εκεί που διαβά-
 ζει ή εκεί που γίνεται μια δραστηριότητα ή να παρατηρήσει ο δάσκαλος μια
 ασυνήθιστη κίνηση (αντανακλαστική) του ενός ή και των δύο ματιών. Στις
 πιο πάνω περιπτώσεις είναι καλό ο δάσκαλος να δοκιμάζει αν η συμπεριφο-
 ρά αυτή των ματιών του παιδιού είναι η ίδια και σε άλλα εκπαιδευτικά πε-
 ριβάλλοντα, όπως χώρος παιχνιδιού, γυμναστήριο, προαύλιος χώρος συ-
 γκρίνοντας τις παρατηρήσεις του με τις αντίστοιχες ιατρικές ή κλινικές πα-
 ρατηρήσεις (Hritcko, 1983; Jose, 1983; Mason, 1995, 1997).

A2.2. Κοντινή όραση

Η κοντινή όραση αφορά εργασίες όπως διάβασμα από το τετράδιο και
 γράψιμο. Ο έλεγχος της οξύτητας της κοντινής όρασης συνήθως γίνεται με
 γράμματα διαφορετικών μεγεθών. Σε κάθε γράμμα δίνεται ένας συγκεκρι-
 μένος αριθμός. Ο μεγαλύτερος αριθμός εκφράζει και το μεγαλύτερο μέγε-
 θος του γράμματος (Mason, 1995). Εκφράζει συνήθως την ικανότητα της
 ευκρινούς ανάγνωσης γραμμάτων και συμβόλων σε μια κανονική απόσταση
 διαβάσματος περίπου 14 ίντσες από τα μάτια (Scholl, 1986). Δεν υπάρχουν
 συστήματα ακριβείας για τη μέτρηση της κοντινής όρασης διότι η μέτρηση
 εξαρτάται κάθε φορά από το φωτισμό, τη σχετική θέση των αντικειμένων
 μεταξύ τους καθώς και από το μέγεθος των αντικειμένων. Πάντως ο δάσκα-
 λος μπορεί να αξιολογήσει με ποικίλους τρόπους τη χρήση της κοντινής ό-
 ρασης του παιδιού. Για παράδειγμα, η χρήση καρτών που έχουν γράμματα,
 αριθμούς και εικόνες. Αν το παιδί είναι προσχολικής ηλικίας τότε μπορεί ο
 δάσκαλος να χρησιμοποιήσει κάρτες με εικόνες διαφόρων μεγεθών, ή να
 δοκιμάσει μέσα στα πλαίσια ενός παιχνιδιού μια ποικιλία υλικών με εναλ-
 λαγές ή κοντράστ χρωμάτων.

Ο δάσκαλος μπορεί επίσης να παρατηρήσει το παιδί και σε άλλες α-
 σχολίες του, για παράδειγμα πώς τρωει το φαγητό του, πώς τακτοποιεί τα
 πράγματά του, πώς παίζει κάποιο ηλεκτρονικό παιχνίδι, ασχολίες που απαι-
 τούν από το παιδί να βλέπει αρκετά καλά και προσεκτικά σε κοντινή από-
 σταση (Koenig, et al, 2000). Το σύνολο των παρατηρήσεων που αφορά ζη-
 τήματα όπως πόσο μακριά κρατά το παιδί τα αντικείμενα από το σώμα του,
 με ποια γωνία γίνονται αυτά ορατά, είναι χρήσιμα για τη χαρτογράφηση ο-
 δηγιών και δραστηριοτήτων για τη μεγιστοποίηση της χρήσης της λειτουρ-

